

- o De laatste jaren is er (opnieuw) de nodige discussie over de vraag wanneer een arts of een andere geheimhoudingsplichtige zijn beroepsgeheim kan doorbreken.

Tot voor enkele jaren werd ter beantwoording van deze vraag bijna standaard naar het "rijtje van Leenen" verwezen. Dit komt ook terug in de richtlijnen van de KNMG. Kort samengevat komt het erop neer dat doorbreking van het beroepsgeheim alleen gerechtvaardigd wordt geacht indien de arts in een (ernstig) conflict van plichten verkeert.

Het conflict van plichten is tot nu toe niet in wetgeving vastgelegd, behoudens de zeer algemene regeling van art. 6:74 BW en art. 40 Sr. In de jurisprudentie lijkt er een lichte neiging te zijn om eerder een afweging van (zwaarwegende) belangen te maken dan de door Leenen geformuleerde voorwaarden strikt toe te passen.

De laatste tijd zijn er voorstellen ontwikkeld om het conflict van plichten nader wettelijk te regelen met als argument de in het geding zijnde belangen en de rechtszekerheid van de geheimhoudingsplichtige. Zo is de Minister van VWS voornemens om wettelijk te regelen dat WKCZ-klachtencommissies hun geheimhoudingsplicht ten opzichte van de Inspectie mogen (moeten?) doorbreken. Verder wordt in de wijziging van de Wet op de jeugdhulpverlening voorgesteld het conflict van plichten te codificeren door wettelijk vast te leggen dat doorbreking van het beroepsgeheim door melding aan het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) geoorloofd is indien dit noodzakelijk kan worden geacht om een situatie van kindermishandeling te beëindigen of een redelijk vermoeden van kindermishandeling te onderzoeken. Voorts wordt eveneens voorgesteld in art. 1:243 BW een nieuw lid 2 in te voegen in die zin dat wordt vastgelegd dat een geheimhoudingsplichtige zonder toestemming aan de Raad voor de Kinderbescherming inlichtingen kan verstrekken indien dit noodzakelijk kan worden geacht voor de uitoefening van de taken van de raad. De Raad van State maakt in haar advies over dit voorstel bezwaar tegen deze laatste regeling omdat deze ruimer is dan alleen kindermishandeling en te onbepaald.

De hierboven weergegeven ontwikkelingen roepen niet alleen de vraag op of verdere codificatie van het conflict van plichten wel nodig is, maar ook of het wel verstandig is. Immers, het wettelijk vastleggen van uitzonderingen in de ene wet roept de vraag op of de uitzonderingen die onder een andere wet vallen dan wellicht minder zwaarwegend zijn, omdat deze niet wettelijk geregeld zijn. Met andere woorden, uitholling van het conflict van plichten dreigt. Hoe zit het bijvoorbeeld met andere instanties en melders, zoals een beroepsbeoefenaar die een ernstige misstand wil melden aan de Inspectie voor de Gezondheidszorg of een beroepsbeoefenaar die kinderen wil beschermen bij een echtscheiding? De wettelijke voorstellen worden, zo lijkt het, onvoldoende beoordeeld vanuit het streven naar consistente wetgeving. Zo is niet duidelijk waarom men, als er al verdere codificatie van het conflict van plichten nodig wordt geacht, de grondslag hiervoor niet bijvoorbeeld zoekt in art. 88 Wet BIG in een daar wellicht te regelen algemene uitzondering.

Naar mijn oordeel zou er eerst een discussie moeten worden gevoerd over nut en noodzaak van verdere codificatie van het conflict van plichten in de gezondheidszorg. Zolang die discussie niet gevoerd is, is regelgeving voorbarig en kan zij een effect hebben dat tegengesteld is aan wat de wetgever beoogt.